

“Llegiu ‘Purgatori’ amb els llavis”

Joan F. Mira recomana la lectura labial de ‘Purgatori’, la novel·la amb la qual va obtenir el Premi Sant Jordi, i es dol que en el nostre país no es facin lectures públiques de prosa.

El llibre ha estat publicat per Proa i fa una transposició, a la València actual, de la part dedicada al purgatori de la ‘Divina comèdia’ de Dante Alighieri, obra que Mira va traduir el 2000.

Quin ha estat el procés de gestació de *Purgatori*?
—Arranca, com he fet gairebé sempre, amb un tema i una estructura. I abans d’acumular situacions i personatges, he de saber quines idees, reflexions i consideracions vull posar-hi. I qui és el protagonista, Salvador Donat, quin és el seu itinerari biogràfic i la seua relació amb el germà. Un cop tot això fet, em calen també els escenaris, en aquest cas la València de l’eixample. I faig un muntatge del capítol i dels apartats de cada capítol. Tinc una dèria personal. Han de ser dotze capítols i cada capítol ha de tenir tres parts.

—En aquest cas, quin va ser el tema?

—L’experiència del món en una ciutat determinada, per part d’una persona que no la coneix, i això, quins efectes pot tenir.

—I l’estructura?

—Ve donada per l’estructura de fons del “Purgatori” de Dante, de la mateixa manera que *Els treballs perduts* provenia del mite d’Hèrcules. Amb la transposició de molts elements, personatges i temes concrets del “Purgatori”, com la violència, l’ambició o els diners, temes que es poden expressar de diverses maneres.

—Per exemple?

—La violència, amb els tancs de Milans del Bosch pels carrers de València, i els diners, amb maletins de diner negre. Cada un dels temes ve acompanyat d’una sèrie de reflexions, a través de les converses amb el germà o el xofer, o de reflexions internes. I aquest és el joc de tota la novel·la.

Que, evidentment, el lector normal no té per què saber-ho.

—Els dos germans serien exemple de dues actituds davant la vida?

—Segueixen les dues vies bàsiques possibles davant de l’experiència de la vida. Serien allò del pensament cristià de la vida activa i la vida contemplativa, un dels temes de fons de la novel·la. La persona que es mira la vida de lluny, Salvador Donat, metge de poble, arriba a un punt que quan hi torna s’hi troba estrany i per això té l’aspecte estrany i va amb una moto estranya, una Harley Davidson. I el germà, és la vida activa. Ha passat del petit taller d’artesanía a una gran fàbrica, una de les maneres com s’ha industrialitzat el país, i ell és un dels protagonistes de la transformació, de la qual el metge n’ha estat absent. A més, s’ha separat dues vegades i fa seguir com a amant una jove secretària. El metge fins i tot ha viscut al marge de la modernització del seu camp, el sanitari, i quan arriba al gran hospital s’hi troba estrany.

—No penseu que el lector pot trigar a copsar aquest rerefons, a fer aquesta lectura, a causa del pes de la descripció dels fets quotidians?

—Ni té per què saber-ho. No faig cap discurs sociològic o teòric. Si faig que el germà industrial convoque els amics a un sopar per parlar de negocis, tot i que sap que s’ha de morir, això indica que està implicat en la vida activa fins al darrer moment.

—Potser ja és hora de dir que a la novel·la ningú no passa cap purgatori.

—No hi ha res d'això. Hi ha el purgatori de la *Divina comèdia*, que és un viatge a través de l'experiència humana i que no és ni un infern ni un paradís. Es a dir, que no es tracta de purgar res. És la vida com a camí d'experiència i com a capacitat o incapacitat d'assumir l'experiència en un context històric i urbà, específic.

—La imponent i dominant imatge de la Harley Davidson de la coberta del llibre no pot condicionar la lectura de la novel·la?

—Sí que em farà patir, aquesta moto... Sense la moto, la novel·la funcionaria igual, però amb la moto m'agrada més. Però no em pregunteu què simbolitza. Ha de simbolitzar alguna cosa, però no sé quina. Ara, m'agrada molt. M'agrada la novel·la amb la moto perquè m'agrada més el personatge damunt la Harley Davidson. Penseu que és una persona que ha estat a Guinea i amb la matrícula de Río Muni encara li dóna més estranyesa. Fixeu-vos que s'ha quedat amb aquella actitud davant de la vida que correspon a la serenitat clàssica i, si vols lligar les paraules "clàssic" i "moto", el resultat es diu Harley Davidson. A més, això li permet recórrer més a fons el país que no ho podria fer amb un utilitari. Aquest senyor que baixa de la muntanya, va de fora a dins, no seria el mateix entrant a València amb un utilitari que amb una Harley Davidson. Això té un conjunt de ressonàncies que no pots explicar però que hi són. I pense que això és una de les coses que té més atractiu de la creació literària, introduir coses que no pots explicar i només et permet la literatura de creació. Si haguera de fer un assaig que es diguera "Sobre la vida urbana i l'estranyesa", ho faria d'una altra manera. No ho faria amb una moto.

—A la novel·la apareixen ben desenvolupades la vida urbana i l'estranyesa?

—Sí, però amb un alt grau d'indefiniició i ambigüitat. Un grau d'indefiniició i ambigüitat més gran seria un poema.

—La Harley Davidson no té el perill de connotar una actitud rebel, inconformista, revolucionària?

Joan F. Mira (València, 1939) és escriptor, antropòleg, professor de grec i cultura clàssica i articulista. Amb la novel·la *Purgatori*, publicada per Proa, va obtenir el Premi Sant Jordi.

—No, en absolut. La gent de la Harley són bastant madurs i grans. Un diumenge al matí, a Nova York, vaig veure un pelegrinatge de Harleys, al Guggenheim, on hi havia una exposició de motos Harley Davidson, i tots tenien barba blanca. Els més joves eren de la generació dels Beatles. La Harley és el repòs. I quan desfilen, per exemple a Castelló, un cop l'any, ho fan a pas de tortuga.

—És, doncs, una moto contemplativa.

—Bastant contemplativa. Pots contemplar el paisatge i alhora és bastant contemplada. La gent es queda bocabadada. I provoca la sensació d'estranyesa. No és el mateix una Harley Davidson que una moto i això em permet aquest joc ambigu. Et permet evitar de definir les coses, indefinir-les.

—Sentiu simpatia preferent per cap dels dos germans?

—En el sentit etimològic de la paraula, per Salvador, el metge. En el sentit habitual del mot, pel germà, Josep. Cal tenir en compte que la narració està feta des de la perspectiva de Salvador i el narrador ha de fer l'esforç de veure les coses imaginant com les veu Salvador. Per tant, intente sentir el que sent Salvador, i per això la simpatia en el sentit etimològic, en el sentit de comprensió.

—Parlem de l'estil. A vegades, la frase convencional s'allibera i salta sobre la sintaxi corrent i flueix lliurement.

—Heu intentat llegir-la en veu alta? Veureu com funciona.

—Però ho feu només de tant en tant.

—Sí. No cal que siga sempre. L'estil del llibre no és uniforme. A la vida la gent no parla sempre igual, i quan correspon a un flux de reflexió interior ho fa de manera diferent. Aquí hi ha molta faena. Moltes hores.

—De totes formes, la frase, més estricta o flonja, és sempre sinuosa.

—Intente el que jo dic una aproximació al llenguatge natural, és a dir, al llenguatge oral. No escric tal com parlaria o pensaria en paraules, però sí que vull acostar-m'hi. No puc pretendre reproduir el llenguatge oral, perquè és ple d'oscil·lacions fonètiques i de gesticulacions, i més elements, que no es poden traslladar a la pàgina. La transmissió és molt diferent. Hem perdut l'hàbit de la lectura oral i si intenteu fer aquesta lectura labial amb la meua novel·la veureu què passa. Amb la lectura labial, el text t'arriba a través de la boca. I això no té res a veure amb el llenguatge col·loquial. I és una pena que en aquest país no fem lectures públiques de narrativa, com en altres. I els poetes ja fa anys que no volen que es note el vers quan llegeixen. Si ho llegeixes com si fóra prosa, per què fas vers?

Lluís Bonada

Càfari La nova col·lecció d'Editorial Barcanova posa a l'abast del públic títols de qualitat literària i d'àmplia temàtica: novel·la, divulgació històrica, llibres de viatges, recull de contes...

Joan Agut

Matadors & cia

Ironia i tragèdia, odi i compassió sota la mirada dels que maten.

Xavier Vernetta

Dies de pluja

Un relat sobre l'oblit i el perdó, sobre la memòria i l'odi.

Pere Formiguera

El temps del desconcert

Un passeig, amb ingredients de drama, tendresa i humor, pels records d'infantesa i d'adolescència de tota una generació.

Albert Parareda

Via fora, lladres!

Pagesos revoltats, terrorisme senyorial, jocs de poder... no és una novel·la, però podria ser-ho.

Joan de Déu Frats

Terra de castells

Història? Paròdia? Aventura?... Un recorregut personal per la Catalunya turística i medieval.

